

ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД «ІНСТИТУТ “ХАРКІВСЬКА ШКОЛА АРХІТЕКТУРИ”»

Кафедра Архітектури та урбанізму

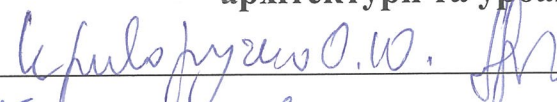
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувачка кафедри

архітектури та урбанізму

“ 15 ” червня 20 26 р.

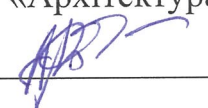
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи

на тему: «Nomadic Habitat: житловий осередок для сучасного номада»

Виконала: студентка 4 курсу

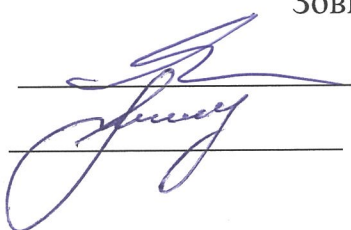
за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»

Іртюга А.А.

Керівниця:

Шаталюк Ю. В.

Зовнішні консультанти:

Колесніков О.Є.

Зінчук Н.Б.

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	3
1. Опис проєкту та проблематика дослідження.....	5
1.1. Сучасний номад.....	7
2. Програма та місія проєкту	10
2.1. Мережа осередків.....	12
3. Містобудівний аналіз території об'єкта проєктування.....	17
4. Архітектурні рішення	26
5. Конструктивні рішення	35
Висновки	38
Список використаних джерел	40

ВСТУП

Тема даного проєкту сформувалась на основі особистого досвіду переміщень, пов'язаних із навчанням та певними життєвими обставинами, що супроводжувались постійною зміною середовищ і способів взаємодії з ними. У цих процесах простір сприймається не як стала величина, а як послідовність різних контекстів – від знайомого двору до міста і ширшого світу, кожен із яких відкриває нові практики, способи використання простору, моделі повсякденного життя та формує комплексне сприйняття тої чи іншої місцевості.

Перебуваючи у різних середовищах, виникає досвід поступового розширення власних меж через пізнання локальних практик – способів жити, працювати, взаємодіяти з людьми та простором. Водночас цей досвід супроводжується відчуттям тимчасовості: кожне нове місце потребує адаптації, але не завжди дає можливість повноцінно інтегруватися чи сформувати відчуття належності.

У таких умовах житло перестає бути лише фізичною оболонкою і набуває значення інструменту посередництва між людиною та новим середовищем. Воно має не лише забезпечувати базові функції, але й сприяти входженню в локальний контекст, підтримувати індивідуальні сценарії життя та створювати умови для формування нових соціальних зв'язків.

Цей особистий досвід корелює із ширшими суспільними процесами, в яких мобільність стає невід'ємною частиною життя людей, які прагнуть відкритих можливостей для розвитку та пізнання у різних сферах діяльності. Трансформація трудових практик, розвиток цифрових технологій, соціально-економічні та політичні процеси стали поштовхом для формування нового типу користувача простору – цифрового номада (кочівника). На відміну від традиційного мешканця, сучасний кочівник не прив'язаний до конкретного місця проживання, може змінювати локації відповідно до професійних, економічних чи особистих потреб. Такий тип користувачів свідомо обирає

подібний спосіб життя та є прихильником номадичної філософії, в якій переміщення між різними середовищами є регулярною практикою, а не винятком.

Однак існуючі типології житла не враховують цієї динаміки. Вони залишаються або надто прив'язаними до сталості та довготривалого проживання, або, навпаки, редукують житло до тимчасового притулку без можливості індивідуалізації та включення у локальні практики.

Таким чином, даний дипломний проєкт спрямований на дослідження альтернативного житла для сучасного номада, яка розглядається не лише як місце проживання, а як простір взаємодії з середовищем. Запропонована модель покликана поєднати мобільність із можливістю інтеграції в локальний контекст, забезпечити гнучкість використання простору та сприяти формуванню досвіду, що розширює межі користувача через взаємодію з різними середовищами.

1. ОПИС ПРОЄКТУ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

У ХХІ столітті мобільність стає визначальною характеристикою сучасного способу життя. Як зазначає Зигмунт Бауман, сучасний світ не є сталим, «плинна» модерність постійно змінюється під впливом зовнішніх та внутрішніх сил, а стабільність поступається тимчасовості та руху. Ми є свідками того, як кочовий спосіб життя бере гору над принципом територіальності та осілого життя. Тепер саме те, що меншого розміру, легше та зручніше у перенесенні, є ознакою вдосконалення та «прогресу» [1; с.13]. У цьому контексті житло перестає бути сталою просторовою прив'язкою і дедалі частіше функціонує як тимчасове середовище проживання, роботи й соціальної взаємодії. Формується новий тип користувача архітектури – сучасний номад (кочівник), для якого простір не фіксує ідентичність, а супроводжує її в русі.

Переміщення між різними містами та середовищами створює умови для накопичення різноманітного досвіду, пов'язаного з локальними практиками проживання, використання простору та соціальної взаємодії. У цьому контексті людина поступово розширює власні межі через пізнання нових середовищ – від локального масштабу місцевості до районного і більш глобального рівня.

Водночас така мобільність супроводжується низкою просторових і соціальних викликів. Основним протиріччям є розрив між динамічним способом життя та статичністю наявних типологій житла. Традиційно житло передбачає тривале проживання, стабільність і прив'язаність до конкретного місця, тоді як сучасний номад потребує середовища, здатного адаптуватися до змінних умов і короткотривалих сценаріїв використання.

Існуючі формати тимчасового проживання, такі як орендне житло, гуртожитки, хостели чи колівінги, лише частково відповідають цим потребам. Вони або не забезпечують достатнього рівня індивідуалізації та комфорту, або не сприяють інтеграції в локальний контекст. У більшості випадків житло залишається ізольованою функціональною одиницею, що не включає користувача у ширшу систему соціальних і просторових взаємозв'язків. У

зв'язку з цим виникає потреба у формуванні нової просторової моделі тимчасового житла, яка створює умови для мобільності із забезпеченням якості житлового простору, поєднує індивідуальність із можливістю соціальної взаємодії, а також тимчасовість із потенціалом включення у локальні практики.

Проект Nomadic Habitat досліджує можливість створення житлового осередку, що відповідає цим трансформаціям сучасності. Архітектура розглядається не як завершений об'єкт, а як процес і структура можливостей. Такий підхід перегукується з ідеями Анрі Лефевра, який трактував простір як продукт соціальний і такий, що постійно переосмислюється через практики користування [2; с.26-36]. У проекті житло стає інфраструктурою для життя, де співіснують індивідуальні та колективні сценарії.

Теоретичним підґрунтям проекту є також концепція номадології Жюльєн Дельоза і Фелікса Гваттарі. У «A Thousand Plateaus» автори описують номадичний спосіб існування як альтернативу осілому, «державному» мисленню. Номад не закріплюється в території, а тимчасово її освоює. Його простір це не обмежена форма, а поле траєкторій [3; с.380-383]. У цьому сенсі дипломний проект не прагне закріпити користувача на місці, а створює умови для тимчасового проживання та повторної територизації.

Метою даного проекту є розробка житлового осередку для сучасного номада, що враховує динамічний характер його способу життя та сприяє взаємодії з різними середовищами. Проект розглядає осередок як відкриту систему, здатну адаптуватися до змінних умов використання та різних сценаріїв проживання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання:

- проаналізувати особливості сучасного мобільного способу життя та потреби цільової групи користувачів;
- сформулювати принципи організації житлового середовища, орієнтованого на користувача;
- розробити функціонально-просторову структуру об'єкта, що поєднує індивідуальні та спільні простори;

- визначити підходи до інтеграції проєкту в контекст обраного середовища.

Як можливий шлях вирішення окресленої проблеми пропонується використання принципів модульності, адаптивності та відкритості системи з акцентом на варіативність використання. Архітектурне рішення розглядається як структура, яка передбачає різний склад мешканців та тривалість їх перебування, а також як середовище, що сприяє взаємодії між користувачами та включенню в локальний контекст. Житловий осередок поєднує індивідуальні та колективні простори, забезпечує адаптивність до різних сценаріїв проживання та інтегрується в міську тканину як гнучка та потенційно масштабована система.

Таким чином, проєкт спрямований на формування не лише фізичного житлового простору, але й умов для виникнення нових форм проживання, що відповідають сучасним процесам мобільності та розширення індивідуального досвіду через взаємодію з різними середовищами.

1.1. Сучасний номад

У сучасних умовах розвитку цифрових технологій та видозміни трудових практик формується новий тип мобільного користувача – діджитал-номад. Це людина, чия професійна діяльність не прив'язана до конкретного місця і може здійснюватися дистанційно, що дозволяє поєднувати роботу з постійними або періодичними переміщеннями між різними місцями, містами та країнами. Для такого користувача важливі автономність, відкритість і можливість формувати власні сценарії життя у гнучкому просторі, який підтримує індивідуальність і можливість соціалізації.

На відміну від традиційних форм міграції, де переміщення обумовлене необхідністю зміни місця роботи чи проживання, діджитал-номадизм базується на можливості вибору середовища. Локація перестає бути фіксованою і

перетворюється на ресурс, який використовується залежно від індивідуальних потреб, способу життя та бажаного досвіду. Таким чином, простір стає активним чинником формування повсякденності.

Номади не є індивідуалістами в ізоляції, а радше мережевими суб'єктами, які утворюють тимчасові спільноти. Їхня група кочівницька, мандрівна [4; с. 16], тобто вона не має фіксованої структури чи ієрархії, постійно змінює свій склад і траєкторії. Індивіди цієї групи не репрезентують клас, а сформовані через рух і обмін досвідом.

Характерною рисою діджитал-номада (рис. 1.1.1) є поєднання можливості руху та регулярності робочої рутини: попри постійні переміщення, його життя не є хаотичним, а складається з повторюваних сценаріїв – роботи, відпочинку, соціальної взаємодії. За даними з платформи Nomads.com [5] 58% кочівників працюють із домашнього офісу, 15% обирають коворкінги і лише 8% – кав'ярні. Це формує специфічні вимоги до середовища проживання, яке має одночасно забезпечувати функції житла, робочого простору та місця для відновлення.

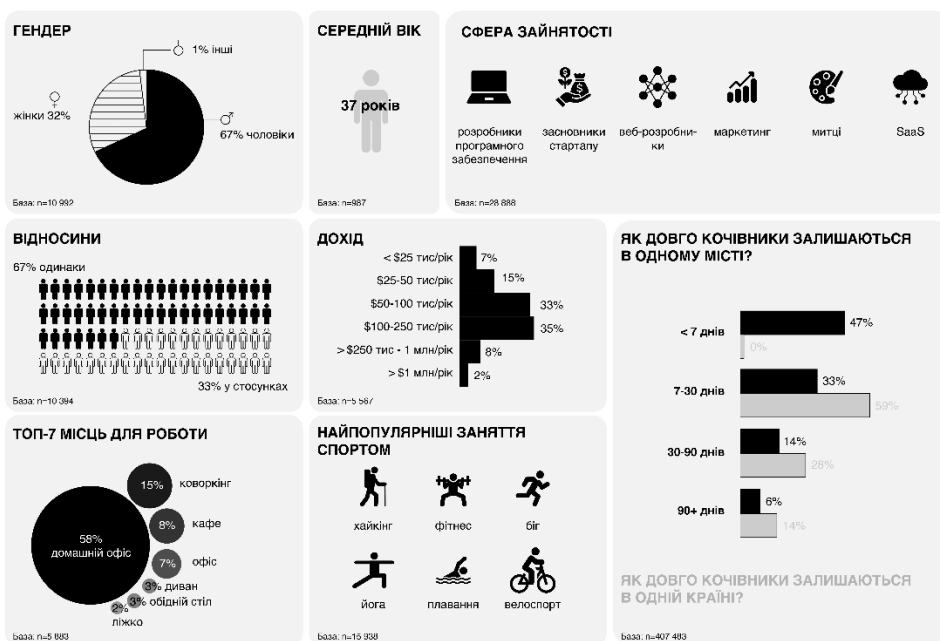

Рисунок 1.1.1 – Портрет цифрового кочівника. Статистичні дані формуються в реальному часі на основі анкет активних учасників спільноти Nomads.com [5]

Важливим аспектом є також взаємодія з локальними контекстами. Перебуваючи в новому середовищі, діджитал-номад включається у місцеві практики – користується інфраструктурою, взаємодіє з іншими користувачами, формує тимчасові соціальні зв'язки. Однак глибина цієї інтеграції часто залишається обмеженою через короткотривалість перебування та відсутність відповідних просторових умов. Так, середня тривалість перебування номада в одному місті становить 7 днів, а в одній країні – близько 4 місяців [5].

У цьому контексті житло відіграє ключову роль як середовище, що може або посилювати ізолюваність користувача, або, навпаки, сприяти його включенню у локальне життя. Сучасні формати проживання орієнтовані на діджитал-номадів, часто зосереджуються на функціональній зручності (наявність інтернету, робочого місця), проте недостатньо враховують аспект соціальної та просторової інтеграції.

Таким чином, діджитал-номадизм ставить перед архітектурою нові завдання, пов'язані з переосмисленням житлового середовища як відкритої системи. Таке середовище має забезпечувати можливість швидкої адаптації до нових умов, підтримувати індивідуальні сценарії використання простору та водночас створювати умови для формування тимчасових, але значущих соціальних зв'язків.

У межах даного проєкту діджитал-номад розглядається як ключовий користувач, для якого житло має виконувати функцію не лише тимчасового місця життя, але й платформи для взаємодії з різними середовищами (наприклад, містом, пустелею, плавнями та ін.). Це передбачає формування архітектурної моделі, що поєднує автономність із просторовою якістю, індивідуальність із колективністю, а також тимчасовість із можливістю інтеграції у локальні практики.

2. ПРОГРАМА ТА МІСІЯ ПРОЄКТУ

Сучасний номад – мобільний користувач, для якого переміщення між різними просторовими, соціальними та культурними середовищами є невід’ємною частиною життя. Він не прив’язаний до одного місця, проте шукає не просто тимчасове житло, а середовище, яке дозволяє йому прожити певний фрагмент життя, зануритись у контекст і розширити власні межі через взаємодію з новими практиками.

Місією проєкту є створення житлового осередку, яке не обмежується функцією проживання, а стає інструментом пізнання, взаємодії та набуття досвіду. Простір розглядається як медіатор між людиною та середовищем – локальним, культурним, природним. У цьому сенсі житло має виконувати роль посередника, що полегшує інтеграцію в нове середовище та підтримує індивідуальні сценарії життя. Через створення додаткових функцій пропонується включення у виробничі процеси, соціальні зв’язки, повсякденні практики конкретного місця.

Запропонована модель осередку спрямована на створення умов, у яких тимчасове проживання не виключає можливості формування відчуття належності та орієнтована на врахування потреб визначеного користувача. Це досягається через поєднання індивідуальних житлових одиниць із системою спільних просторів, що стимулюють взаємодію, обмін досвідом та включення у локальний контекст. Таким чином, житло перестає бути ізольованою одиницею і стає частиною більшої соціально-просторової структури.

Для детального пропрацювання серед місць мережі осередків було обрано місто. Вибір міста є не випадковим, оскільки воно є найбільш складним та комплексним утворенням, де передбачено велика кількість умов та обмежень, з якими доводиться працювати архітектору.

Програма проєкту (рис. 2.1) базується на поєднанні трьох ключових складових:

1. Житлової – індивідуальні або малі житлові одиниці, що забезпечують базову приватність і можливість відновлення;
2. Спільної – простори взаємодії, комунікації та обміну знаннями;
3. Практичної – середовища для діяльності, пов'язаної з локальним контекстом (виробництво, практики, експерименти, тощо).

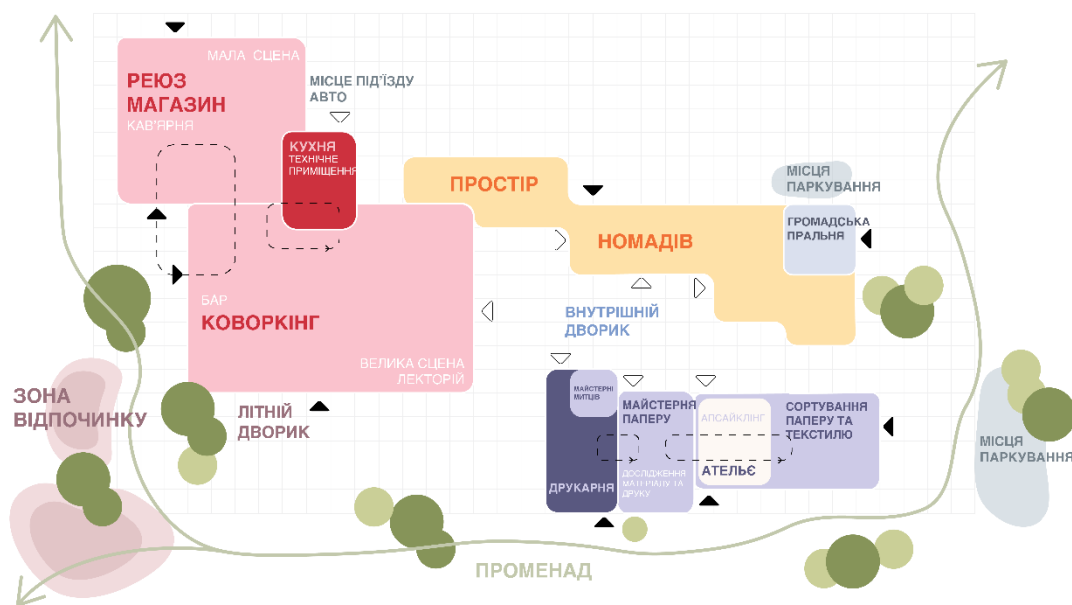

Рисунок 2.1 – Схема програми проекту в місті

Такий підхід дозволяє сформувати не просто об'єкт, а систему, яка може адаптуватися до різних локацій – міста, периферії, природних територій – зберігаючи свою ідею, але змінюючи наповнення відповідно до середовища. Це відкриває можливість створення мережі подібних осередків, де кожен має власну ідентичність через специфіку місця і практик.

Очікуваним результатом реалізації проекту є формування нової моделі тимчасового житла, що сприяє не суто використанню простору, а його співпереживанню і співтворенню. Така модель підтримує ідею поступового розширення меж – від знайомого до нового, від приватного до спільного, від локального до глобального – через досвід життя в різних середовищах.

2.1. Мережа осередків

Важливими питаннями в роботі стали пошук взаємозв'язку між простором та мобільною ідентичністю людини та як архітектура може відповідати на потреби автономії, гнучкості та спільності. Номадизм це про спосіб життя, який поєднує в собі рух, тимчасовість. Саме тому виникла ідея більш системного підходу, а саме формування мережі подібних осередків.

Це децентралізована мережа житлових осередків по всій країні (рис.2.1.1), які пропонують не просто проживання, а занурення в локальний контекст через практики, середовище та спільноту, характерних кожному місцю. І таких унікальних місць може бути безліч.

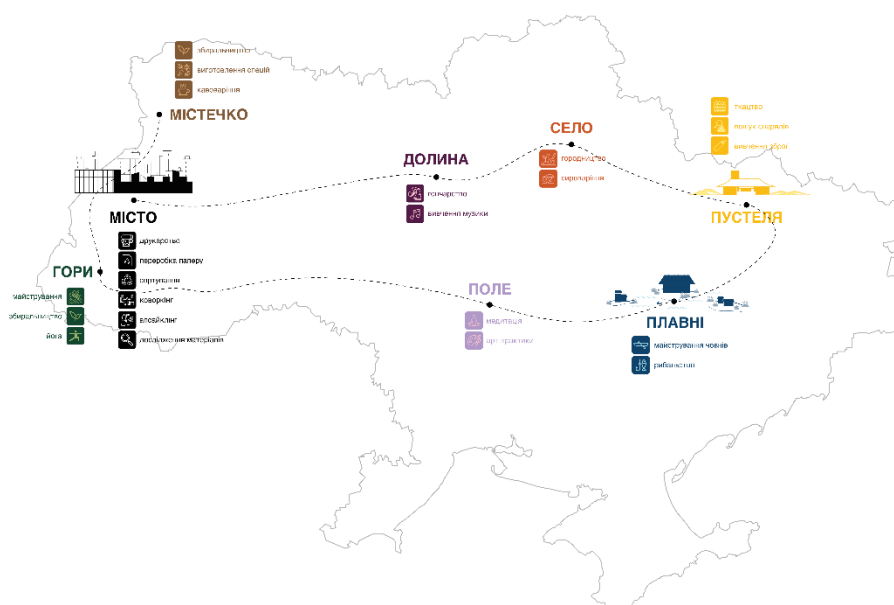

Рисунок 2.1.1 – Приклад розташування місць мережі осередків

Кожен осередок є відповіддю на ландшафт і культуру місцевості: місто – прискорення, урбаністичні практики; гори – ремесла, стишення, тілесність; плавні – повільний ритм, рибальство, човни, тощо. Модель осередку формується на основі існуючих типів – арт-резиденції та колівінгу (рис.2.1.2), які передбачають спільність, творчість та взаємодію.

Рисунок 2.1.2 – Схема основи моделі мережі

Так, серед прикладів мистецьких просторів в Україні важливим стало звернення до Creative Residence MC6 (рис.2.1.4), як прикладу екосистеми для творення якісних змін та розвитку спільнот [6]. Об'єкт розташований в горах, інтегрується у навколишній контекст та включає житлову, робочу та практичну (творчу, подієву) зони. Резиденція стала хабом для креативного класу: митців, дизайнерів, архітекторів, підприємців та ін. Організатори простору ретельно підходять до подій та резидентів, формуючи безпечне, екологічне та надихаюче середовище.

Рисунок 2.1.4 – Creative Residence MC6 (ліворуч), La Balma Housing Cooperative (праворуч)

Вивчаючи колівінги значущим став приклад La Balma Housing Cooperative (рис.2.1.4), де організація простору зосереджена на створення сталої, взаємопідтримуючої спільноти [7]. Архітектори свідомо оптимізували індивідуальне житло на користь спільних просторів, де сусіди можуть зустрітися, поспілкуватися чи залишити свої речі. Обидва розглянуті проєкти поєднують приватні простори для індивідуальних сценаріїв проживання та колективні, де спільнота стає основною цінністю. Просторова організація в цих прикладах створює умови для взаємодії, обміну досвідом і спільного розвитку.

Отже, під час розробки дипломного проєкту постала задача створення моделі осередку, де життя номада структурується не навколо приватного простору, а навколо сценаріїв взаємодії та відповідає характеристикам та запитам користувача. Житло доповнюється включенням спільних просторів, майстерень, зон обміну досвідом. Важливим аспектом є можливість долучення до локальних практик – таких як ремесла, виробництво, робота з матеріалами, дослідження природного середовища, тощо. Саме через ці практики відбувається глибше занурення у контекст і формування унікального досвіду перебування.

Кожен осередок складається з трьох елементів: приватний – житлові юніти, які передбачають базовий комфорт для роботи і життя, спільний – поєднує подієві простори, простори для взаємодії (обміну думками та ідеями), а також спільну кухню з їдальнею, практичний – передбачає простори локальної діяльності (рис.2.1.3).

Рисунок 2.1.3 – Схема складу осередку

Сама мережа працює як membership system із щомісячним або щорічним внеском за «підписку» на цю мережу. Прикладом подібної системи є платформа для спеціалістів, які працюють віддалено, Outsite [8], що включає інфраструктуру, розраховану на проживання з можливістю повноцінно працювати. Сам формат простору розрахований на те, щоб, змінюючи локацію, людина не втрачала свій робочий ритм і звичний рівень комфорту. Члени такої підписки отримують ексклюзивний досвід до локацій, знижки на тривале проживання та спеціальні пропозиції.

Пропонована підписка на осередок дипломного проєкту передбачає проживання, харчування (частково або повністю), доступ до всіх осередків, участь у подіях з локальним характером у вільний від роботи час, адміністрування переїздів. Користувач має можливість змінювати локацію в межах мережі за умови наявності вільних місць. Цей процес не є миттєвим, що створює певний рівень очікування та цінності переходу.

Соціальна модель передбачає два рівні залученості. Інвестори (прихильники філософії номадизму) купують юніти, мають свої частки, формують статут, мають пріоритет проживання. Підписники (основна маса) не володіють, але користуються мережею, формують спільноту. Якщо осередки не заповненні може бути передбачена короткострокова оренда (demo access), можуть проводитись тематичні резиденції (мистецькі, дослідницькі, освітні).

Вартість підписки на мережу формується на основі поєднання витрат на проживання (амортизація будівництва, утримання), операційне обслуговування (персонал, адміністрування мережі), харчування (часткове або повне) та організацію подій, а також доданої цінності у вигляді доступу до мережі різних локацій. Орієнтовна собівартість перебування становить 500-900 доларів на місяць за одну особу.

В архітектурі одна логіка, але можуть бути різні прояви залежно від локальності. Вся система є середовищем, що забезпечує можливість розширювати власні кордони і пізнавати різні місця країни, обмін досвідом в робочому та дозвіллевому сегментах креативного класу. Крім того, цінність для

території проявляється в активації периферійних місць, підтримці локальних практик, створенні нової економіки для малих територій, інтеграції зовнішніх і локальних спільнот.

У довгостроковій перспективі користувач формує індивідуальну траєкторію переміщень між осередками. З'являються пріоритетні або улюблені локації, до яких відбувається повторне повернення. Мережа перестає сприйматись як набір окремих місць і стає цілісною системою проживання. Таким чином, мобільність номада трансформується з тимчасового явища у сталу модель життя.

3. МІСТОБУДІВНИЙ АНАЛІЗ ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄКТА ПРОЄКТУВАННЯ

Для детального пропрацювання житлового осередку в рамках дипломного проєкту було обрано місто Львів як приклад складної урбанізованої структури. Місто асоціюється з прогресом та еволюцією цивілізації, надбаннями, виробничими процесами та оборотами капіталу. Місто задає рух, створює сприятливі умови для розвитку, конкуренції, постійного ризику та підкидає нескінченні виклики.

Львів має щільний історично сформований простір та вимагає чіткої архітектурної стратегії. У цьому контексті Nomadic Habitat має інтегруватися у вже існуючу міську тканину, працюючи з темами перевикористання матеріалів, багатофункціональності та співіснування різних програм. Керуючись цією логікою, для проєктування була обрана ділянка в центральній частині міста, яка має потенціал переосмислення та відновлення тяжіння як територія колишньої індустріальної забудови. Вона є частиною історично сформованої міської тканини з наявністю фрагментованих та недовикористаних просторів, що створює передумови для формування нового типу житлово-громадської структури.

За даними DeepState [9] місто розташоване у відносно безпечній зоні України на відстанях понад 370 км (рис.3.1) від ключових зон небезпеки на сході та півдні країни.

Рисунок 3.1 – Схема близькості розташування м. Львів до лінії фронту

Обрана ділянка проєктування (вул. Газова, 28) розташована в Галицькому районі (рис.3.2) між вулицями Джерельна (із заходу), Пантелеймона Куліша (зі сходу) та Майєра Балабана (з півдня). Локація має прямий логістичний зв'язок із залізничним вокзалом (рис.3.3) та перебуває в зоні комфортної пішохідної доступності від історичного центру міста (менше 20 хвилин).

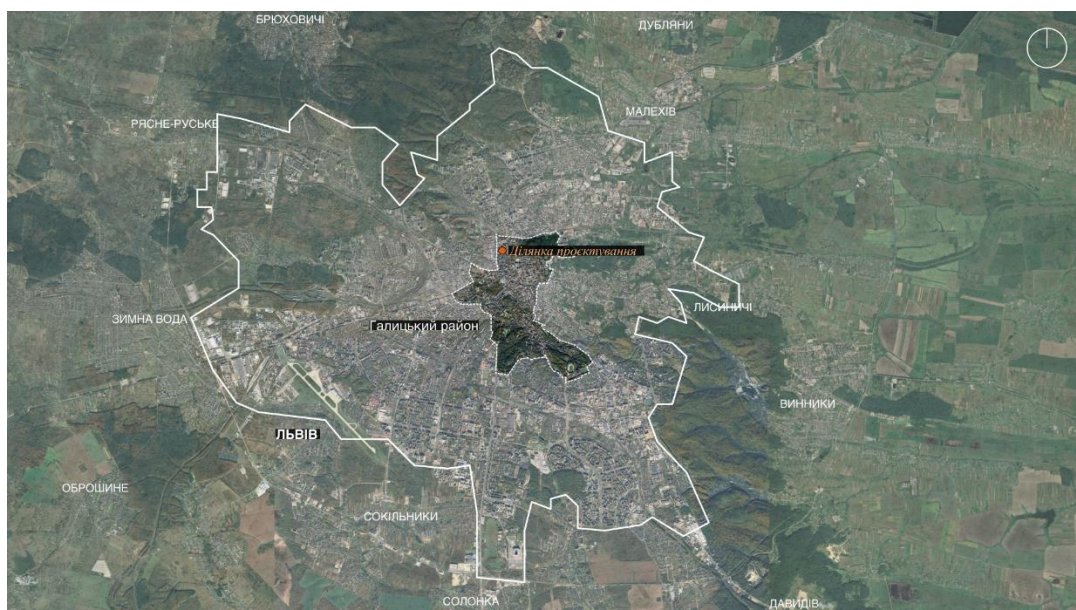

Рисунок 3.2 – Схема розташування ділянки проєктування в межах м. Львів

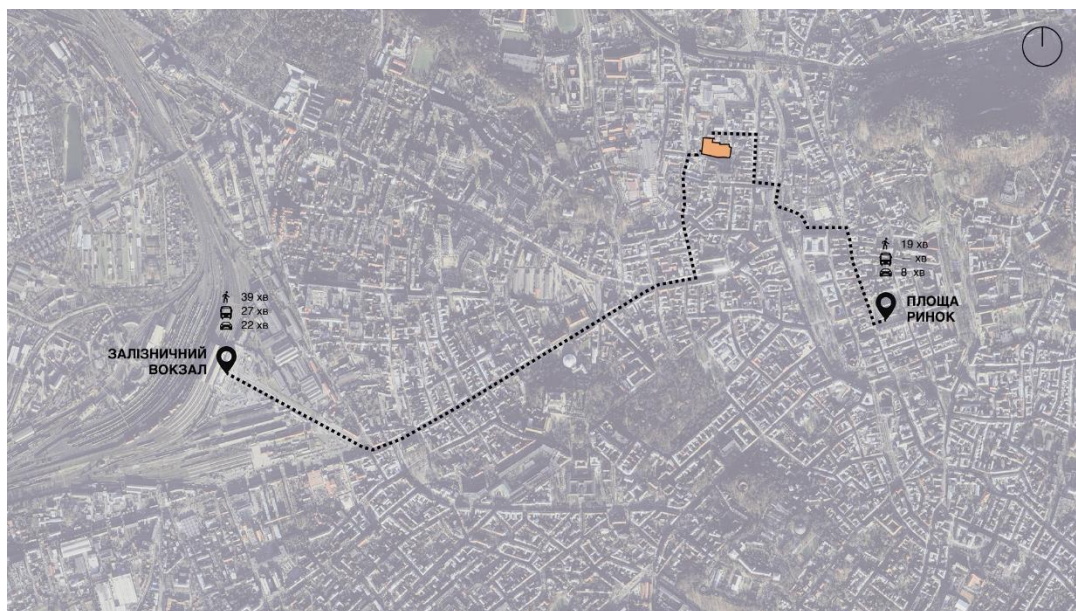

Рисунок 3.3 – Схема розташування ділянки проєктування відносно важливих орієнтирів в місті

Поруч з ділянкою в доступності 5-10 хвилин розташовуються зупинки громадського транспорту (рис.3.4) з альтернативними форматами власне транспорту (автобуси, трамвай, тролейбус). Маршрути забезпечують зв'язок не тільки з іншими районами міста, а й з приміськими населеними пунктами, що розширює можливості для дослідження міської структури.

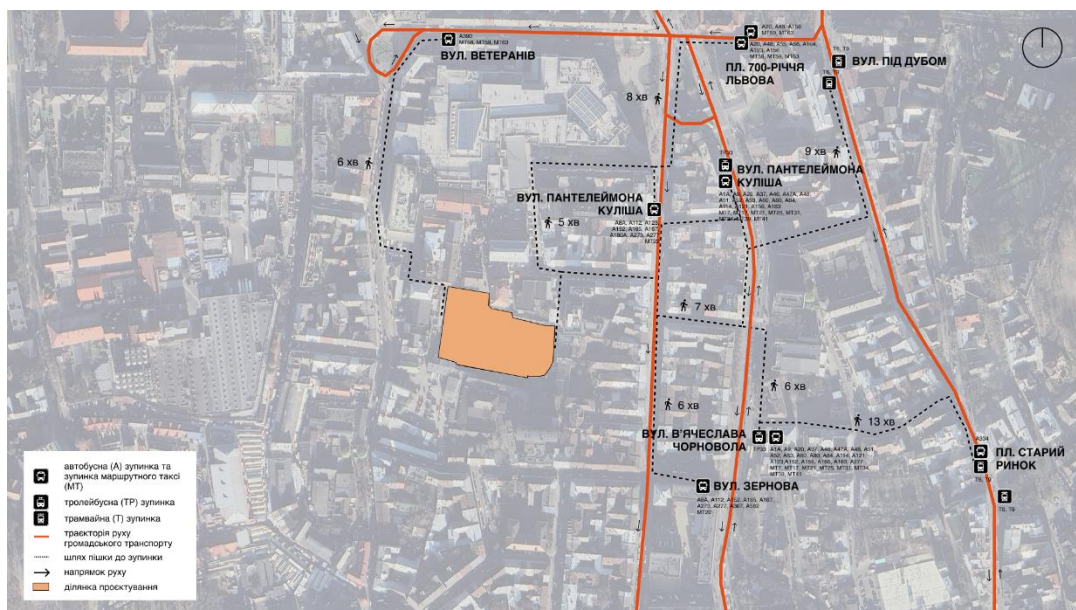

Рисунок 3.4 – Схема розташування зупинок громадського транспорту

Цифрові дані з мап Strava [10] дають змогу виокремити найбільш популярні маршрути для велотранспорту. Найвищу інтенсивність (білий та світло-блакитний кольори) демонструють вулиця Пантелеймона Куліша та проспект В'ячеслава Чорновола (рис.3.5), що створює можливість для рішень, пов'язаних із велосипедною інфраструктурою на ділянці проєктування.

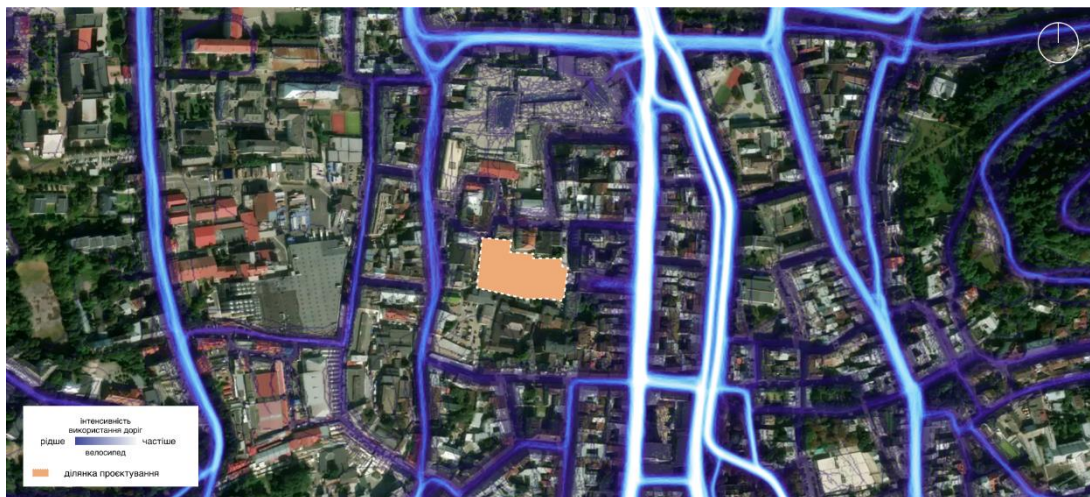

Рисунок 3.5 – Схема інтенсивності використання доріг велосипедистами.
Теплові мапи створені на основі даних користувачів платформи Strava [10]

Теплова мапа інтенсивності пішохідного руху (рис.3.6) навколо ділянки дає змогу визначити найбільш використовувані маршрути та підтвердити відсутність проходу крізь ділянку у зв'язку з її обгородженням парканами. Обрані користувачами маршрути здебільшого збігаються зі шляхами скорочення маршруту між вулицями Газова, П. Куліша та Джерельна.

Рисунок 3.6 – Схема інтенсивності використання доріг пішоходами.
Теплові мапи створені на основі даних користувачів платформи Strava [10]

Серед оточення за функціональним наповненням переважає житлова забудова 3-6 поверхів з комерцією на першому поверсі (рис.3.7). Історична житлова забудова, яка оточує квартал зі сторони вул. П. Куліша, М. Балабана та початку вул. Газової, була сформована в кінці XIX – на початку XX століть. Нині ця забудова майже не змінилась. За виключенням появи декількох новобудов-вставок [11].

Рисунок 3.7 – Схема функціонального наповнення

Оточення в безпосередній близькості до ділянки проєктування (рис.3.8) складається з торгово-комерційних об'єктів (магазини), громадських та побутово-обслуговуючих об'єктів (візовий центр, кафе, хостел, готель) та виробничо-складських об'єктів (склодзеркальний завод, склади, гаражі) [11].

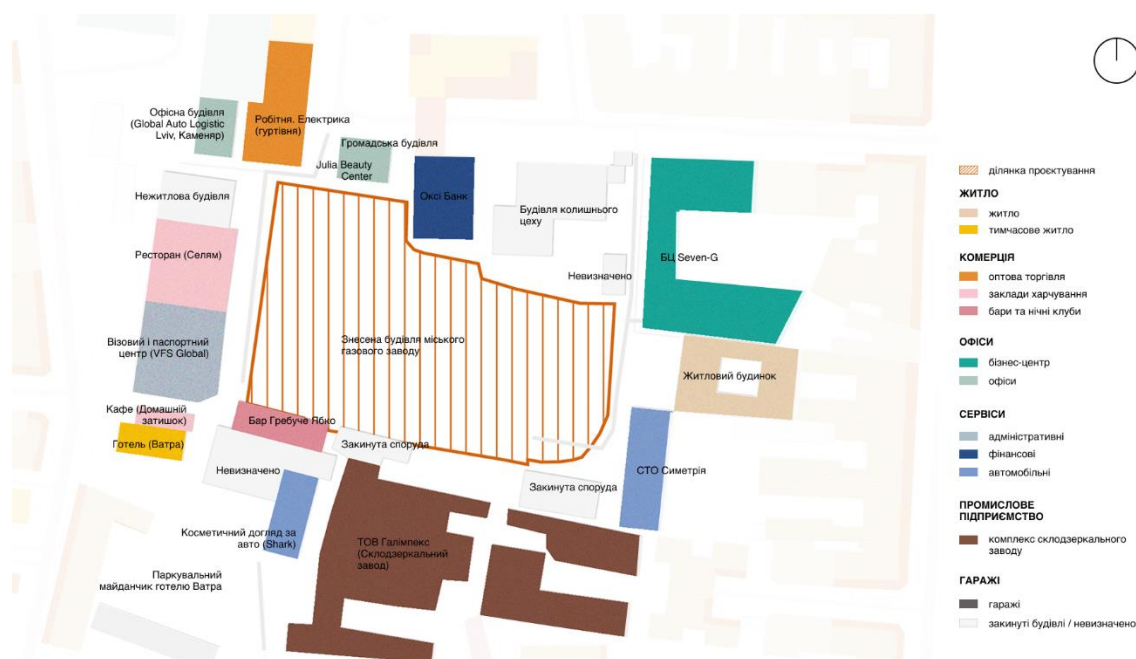

Рисунок 3.8 – Схема функціонального наповнення найближчого оточення

Вивчення цільових призначень земельних ділянок на кадастровій карті [12] дало розуміння для сценаріїв планування та реорганізації суміжних з ділянкою проєктування територій та об'єктів. Так, ділянку проєктування марковано кодом 03.15 «Для будівництва та обслуговування інших будівель громадської забудови» (рис.3.9). Це означає можливість зведення багатофункціональних комплексів, офісів, торговельних або культурних центрів, але не виключає і будівництво тимчасового житла (апарт-готелі, хостели, готелі, шелтери, тощо), оскільки юридично воно належить до категорій громадської забудови (об'єкти комерційного чи соціального обслуговування населення). Варто зважати на сусідство, особливо під маркуванням 11.02, яке тягне за собою врахування санітарно-захисних зон залежно від існуючих об'єктів та передбачення буферних зон під час проєктування.

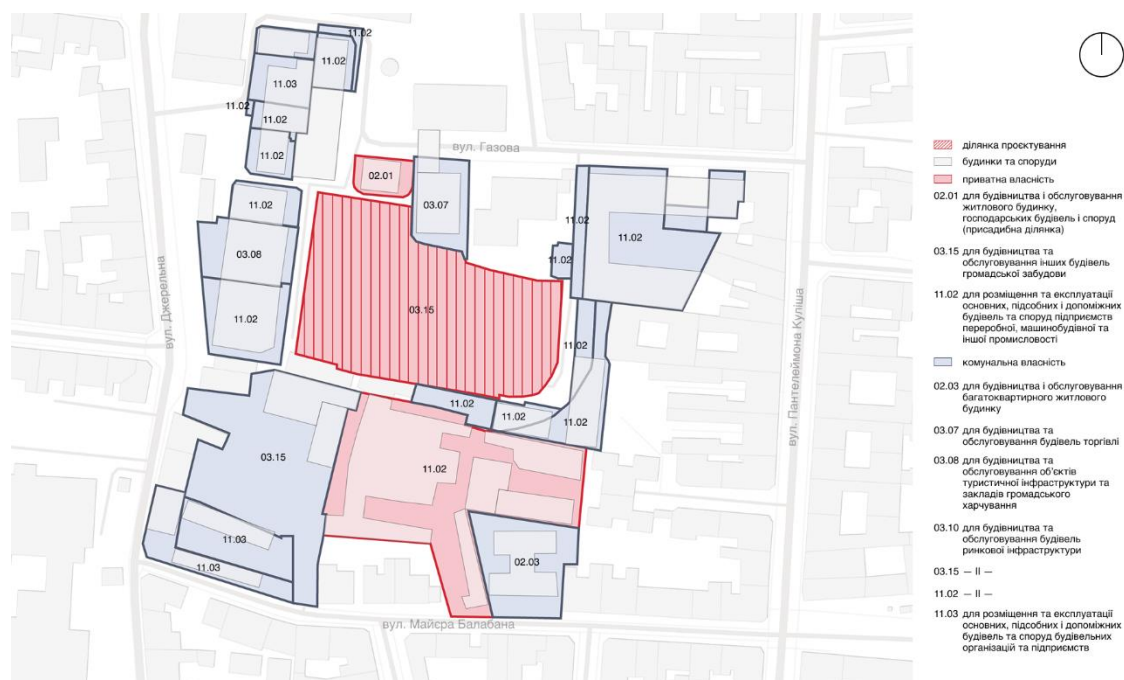

Рисунок 3.9 – Схема цільового призначення земельних ділянок, сформована на основі публічної кадастрової карти [12]

Власне ділянка проєктування має площу 0.6625 га. Історично ця територія була частиною комплексу колишньої міської газівні, призначення якого було забезпечувати Львів газом для освітлення вулиць. Тут розміщувалась чотириповерхова будівля котельні, яка була збудована у 1890-х роках. Нетинькована цегляна споруда була характерним зразком промислової архітектури кінця XIX століття [13], але з роками переживала неодноразові видозміни (рис.3.10).

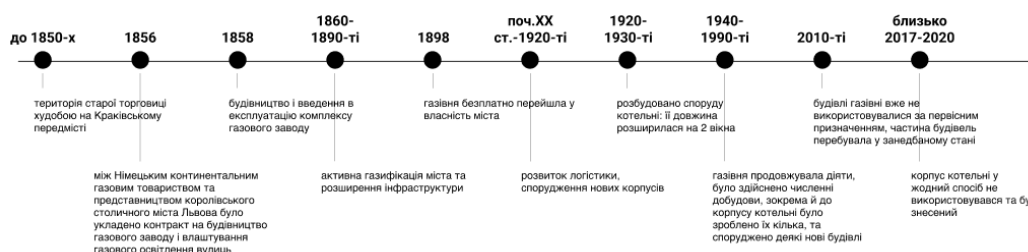

Рисунок 3.10 – Схема хронології життя ділянки проєктування

Наразі від споруди лишилось лише декілька стін на території (рис.3.11), а сама ділянка є занедбаною та не використовується повноцінно.

Рисунок 3.11 – Фото сучасного стану ділянки проєктування

За рахунок розташування на ділянці попереднього об'єкту територія не має значного перепаду рельєфу. Основними проблемами є невпорядкованість місць розташування сміттєзбірних контейнерів, незадовільний стан озеленення та благоустрою території, незадовільний стан проїздів та тротуарів, відсутність якісних громадських просторів.

Серед актуальних користувачів ділянки можна виділити відвідувачів бару та тих, хто паркує авто на території (рис.3.12).

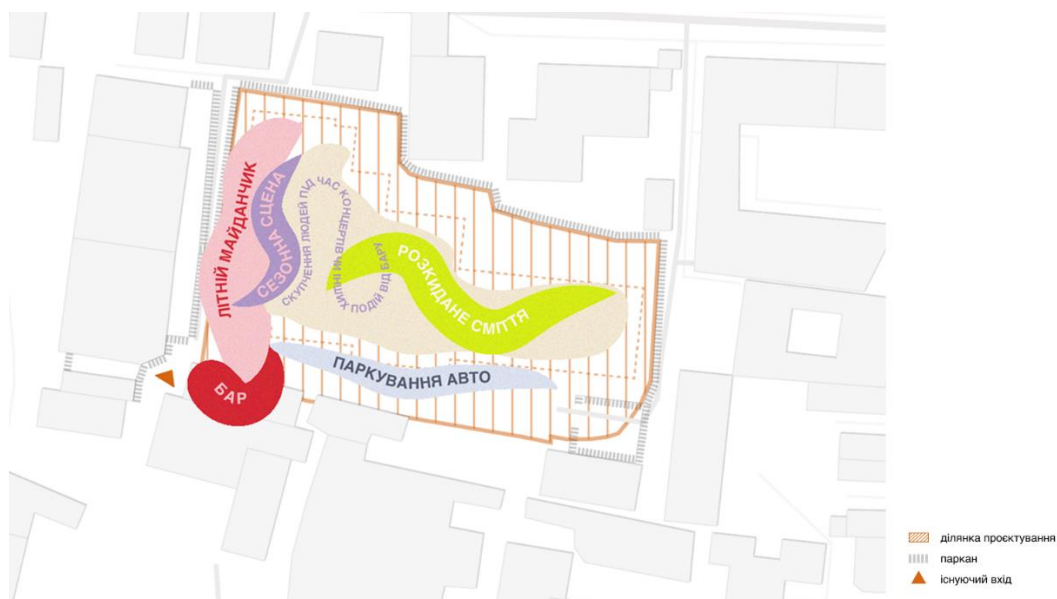

Рисунок 3.12 – Схема сучасного використання ділянки

Ділянка дозволяє інтегрувати сучасні підходи до тимчасового житла у сформований контекст, забезпечуючи можливості збереження характеру середовища та впровадження нових функцій і сценаріїв використання. Територія проєктування потребує формування нового простору з відповідним озелененням та благоустроєм.

4. АРХІТЕКТУРНІ РІШЕННЯ

У міському контексті номадне житло стає інструментом активації існуючої тканини. Проєкт передбачає формування житлового осередку для сучасного номада із включенням функцій локальних практик, характерних для обраної місцевості проєктування.

На навколишнє середовище території проєктування вплив здійснюють сусідні споруди, зокрема виробничо-складські об'єкти (санітарно-захисна зона – 50 м), станції технічного обслуговування та гаражі – 15 та 25 м, розриви від майданчиків розташування контейнерів для збору сміття. Крім того, вплив мають межі існуючих ділянок, нормативні побутові, санітарні та пожежні розриви. Відповідні зони, що накладаються на територію проєктування або межують з нею, зафіксовані на рисунку 4.1.

Рисунок 4.1 – Схема обмежень на ділянці проєктування

Враховуючи цільове призначення ділянки проєктування та сусідніх об'єктів було визначено відступи для виокремлення зони з можливістю проєктування тимчасового житла в межах ділянки. Таким чином, сформувались публічна зона та зона для можливого житлового осередку (рис.4.2).

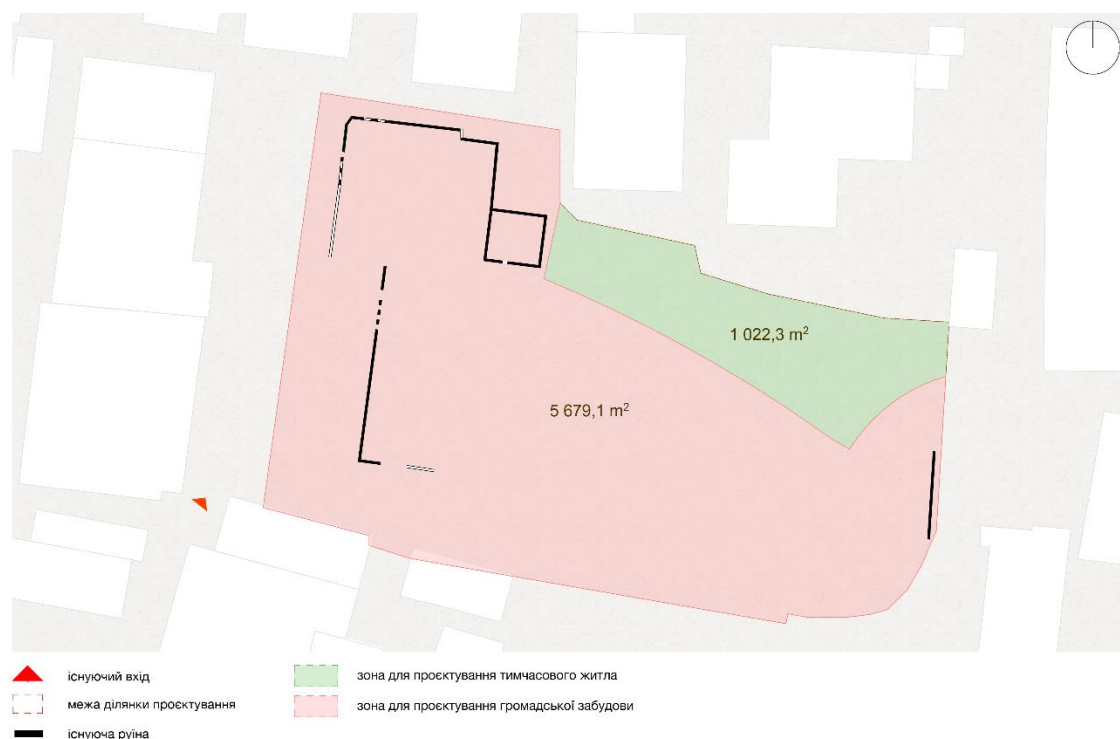

Рисунок 4.2 – Схема зон для громадської забудови та тимчасового житла

Для подальшої роботи була взята за основу модульна сітка 3х3 м (рис.4.3), яка забезпечує чітку просторову логіку, дозволяючи легко комбінувати функції, масштабувати будівлю та адаптувати її для різних сценаріїв використання без значної зміни базової структури. Такий крок було обрано на основі сукупного просторового досвіду, який супроводжував під час власних переміщень. Це було своєрідним викликом для пошуку варіативності об'ємно-просторових рішень в межах даної сітки. З конструктивної точки зору, такий крок є оптимальним для дерев'яних та збірних конструкцій, спрощує розрахунок несучих елементів, уніфікує вузли та зменшує витрати на матеріали і будівництво за рахунок повторюваності.

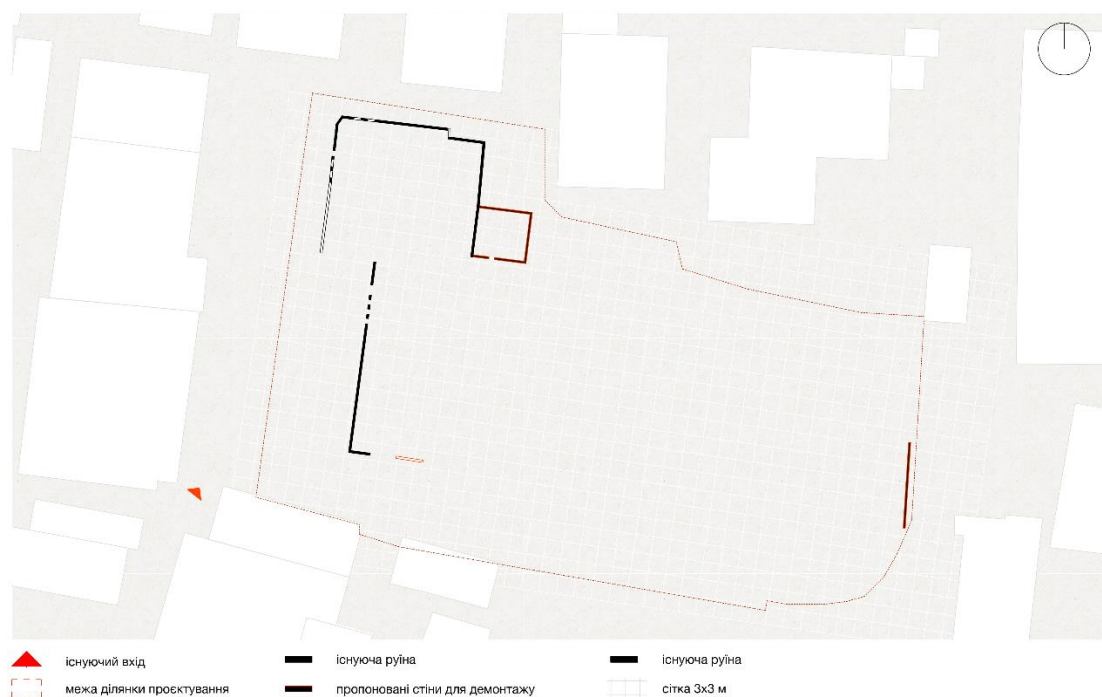

Рисунок 4.3 – Схема пропозиції демонтажу аварійних руїн на ділянці проектування

За попереднім аналізом на ділянці розташовуються руїни котельні колишньої газівні. Споруда не мала статусу пам'ятки та після 2010 року перебувала в занедбаному стані, після чого почалось її знесення. Проектом передбачено збереження неаварійних руїн на ділянці проектування (рис. 4.3), оскільки на думку авторки такі фрагменти виступають носіями історичної пам'яті та ідентичності місця, формують унікальний характер середовища та можуть бути інтегровані в нову архітектуру. Демонтаж аварійних руїн передбачає перевикористання матеріалів в процесі декорування внутрішнього простору громадської частини об'єкту.

Об'ємно-просторове рішення базується на принципі периметральної забудови з формуванням напівзакритого внутрішнього двору, який виступає соціальним ядром. Форма будівлі є рефлексією на масштаб навколишніх споруд та тканину міста в частині району проектування. Орієнтація об'єкту сформована на основі осі розташування попередньої споруди на цій ділянці.

Композиційно об'єкти поділені на житловий осередок та громадські функції (рис.4.4), розташовані на променадному шляху для зручного доступу та з можливістю зацікавити зупинитись, скористуватись послугою. На ділянці пропонується перенесення існуючого бару в будівлю, сформовану на місці актуального сезонного користування територією, яка включає бар з коворкінгом. Коворкінг в цьому випадку запропонований не тільки як функція, яка може користуватись попитом, але і як інструмент забезпечення повноцінного щоденного використання будівлі. На відміну від існуючого бару, який працює з 14:00, пропозиція даної функції формує ранковий і денний сценарій присутності, запобігаючи простою простору та підвищуючи ефективність його експлуатації. Крім того, цей простір може використовуватись для проведення концертів і адаптуватись відповідно.

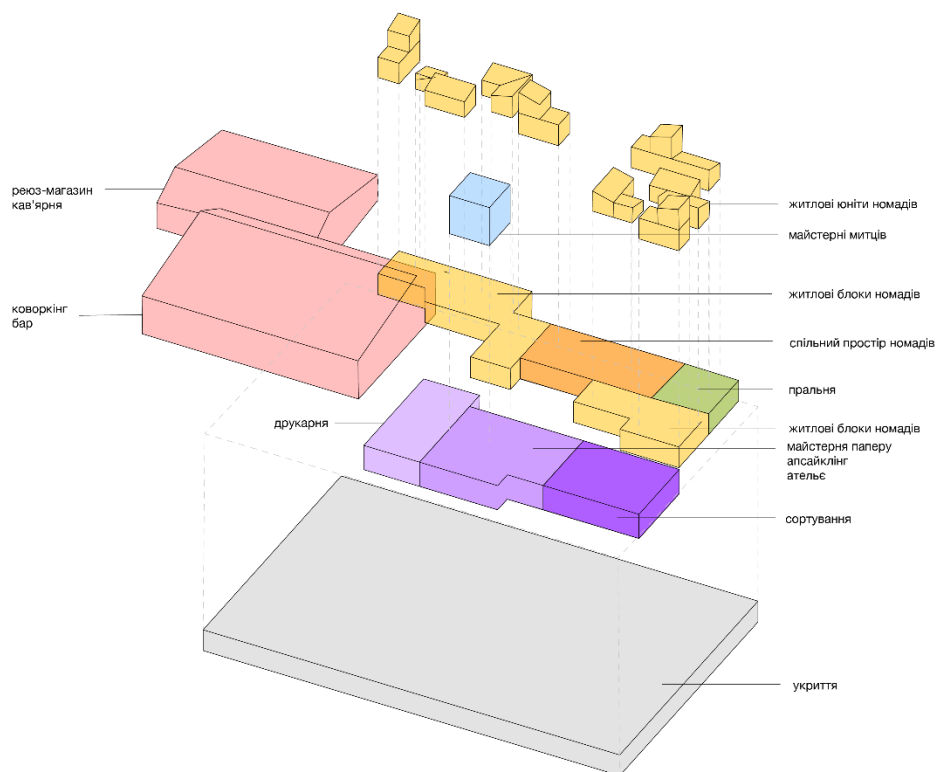

Рисунок 4.4 – Функціональна схема об'єкту проєктування

Як локальні практики, включені в загальну систему осередку пропонується організація місця селективного сортування (папір, текстиль) та її подальшої переробки в майстернях паперу та апсайклінгу. Сортування та накопичення

відходів постають як прямий наслідок міського життя, який включає в себе безперервне споживання й прагнення до постійного зростання. У цьому контексті ділянка розглядається як ресурс, що може працювати і генерувати цінність. Такий підхід підсилює дух місця, де історично перша котельня символізувала технологічний прогрес міста, перетворюючи цю ідею в сучасну модель циклічності, де відходи стають новим ресурсом. Для підсилення цих практик додатково запропоновано розташування друкарні та ательє.

Проектом передбачено укриття подвійного призначення з можливістю організацій лекцій, подій у різних частинах приміщення. Доступ до укриття є з різних частин ділянки, що забезпечує дотримання нормативних вимог щодо кількості та розміщення евакуаційних виходів відповідно ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» [14]. У межах житлової частини евакуаційні сходи продовжуються на рівень першого та другого поверхів, забезпечуючи безперервність шляхів евакуації та зручний доступ до укриття з різних функціональних зон будівлі.

Близькість розташування суміжних ділянок створює передумови для комплексного підходу з можливістю врахувати прилеглі території сусідства для пропозиції сценарію розвитку середовища в контексті появи нового об'єкту. Під час планування території проектом було передбачено відкриття нових входів на ділянку та організація під'їзду спецтранспорту згідно з ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» [15]. Особлива увага приділена екологічним аспектам. Передбачено озеленення внутрішнього двору та навколишніх ділянок. Розташування публічних просторів зумовлене інтенцією активізації зовнішнього фронту громадської забудови вздовж основного шляху та забезпечення проникності території. Внутрішній двір організований як напівприватний простір із зонами відпочинку, роботи та неформальної взаємодії (рис.4.5).

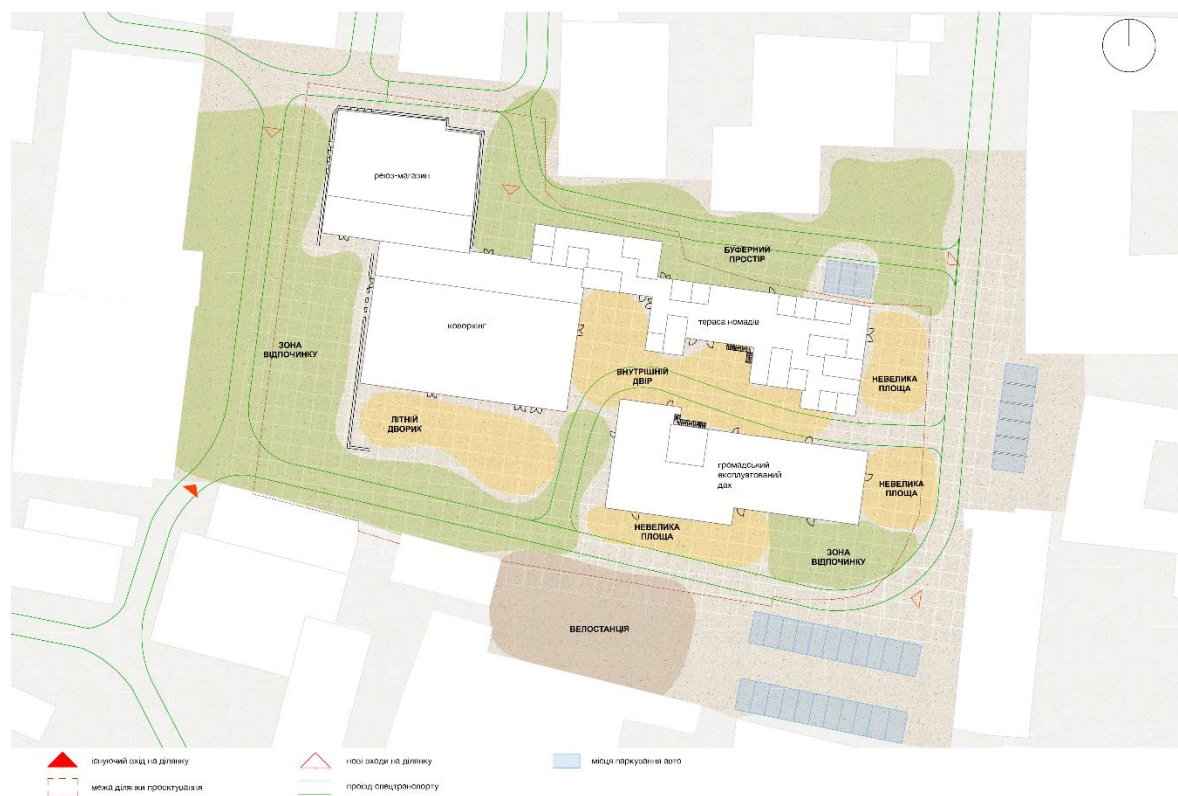

Рисунок 4.5 – Схема генерального плану території

Розглянемо власне тимчасовий засіб колективного розміщення, площа забудови якого становить 676,9 м², а загальна площа – 978,9 м². Будівля житлового осередку має центральне ядро у вигляді спільних просторів – мультифункціонального та кухні-їдальні на першому поверсі (рис.4.6). Враховано також доступ до громадської пральні. Житлові блоки розташовані по обидві сторони від спільного ядра та включають юніти загального типу, а також юніти для людей з інвалідністю відповідно до вимог ДБН В.2.2-20:2008 «Готелі» [16] та ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» [17].

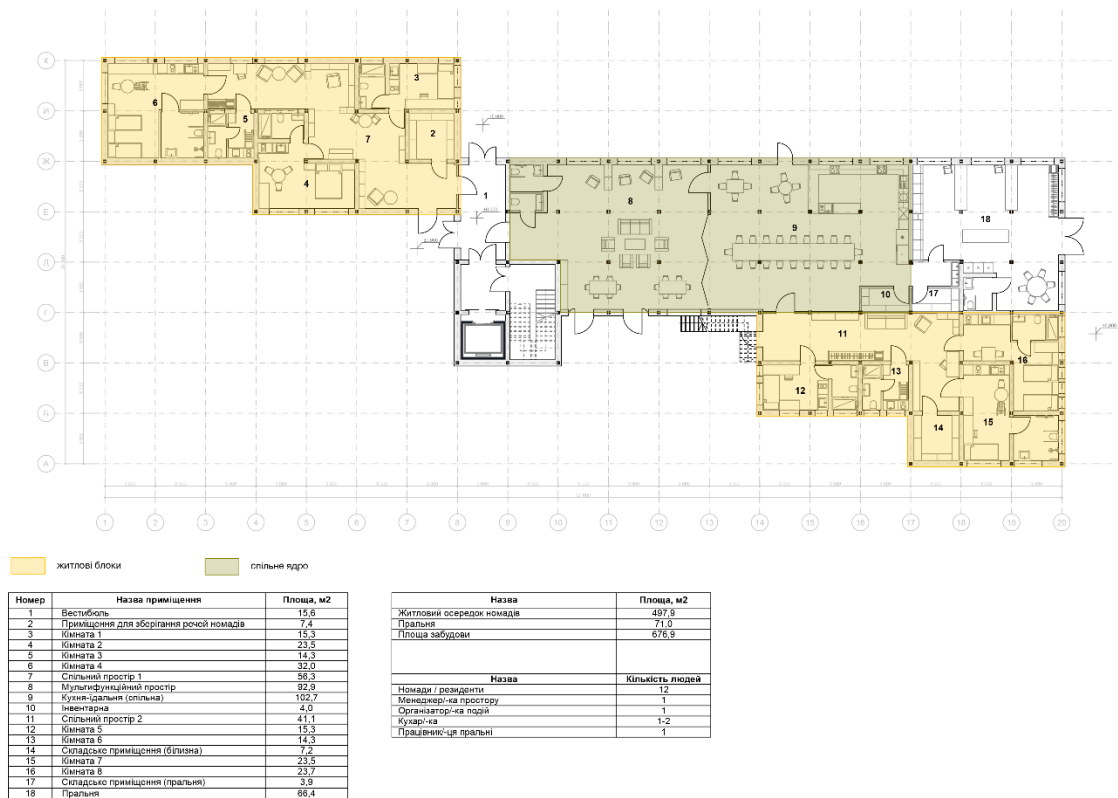

Рисунок 4.6 – План поверху на відмітці +0.000

Другий поверх передбачає розташування житлових одиниць з виходом на спільну терасу (рис.4.7). Перед входами передбачені навіси, що формують напіввідкритий буферний простір і забезпечують комфортне перебування користувачів, захищаючи від опадів та надмірної інсоляції, водночас підкреслюючи входи та створюючи додаткові зони для короткочасного перебування і взаємодії.

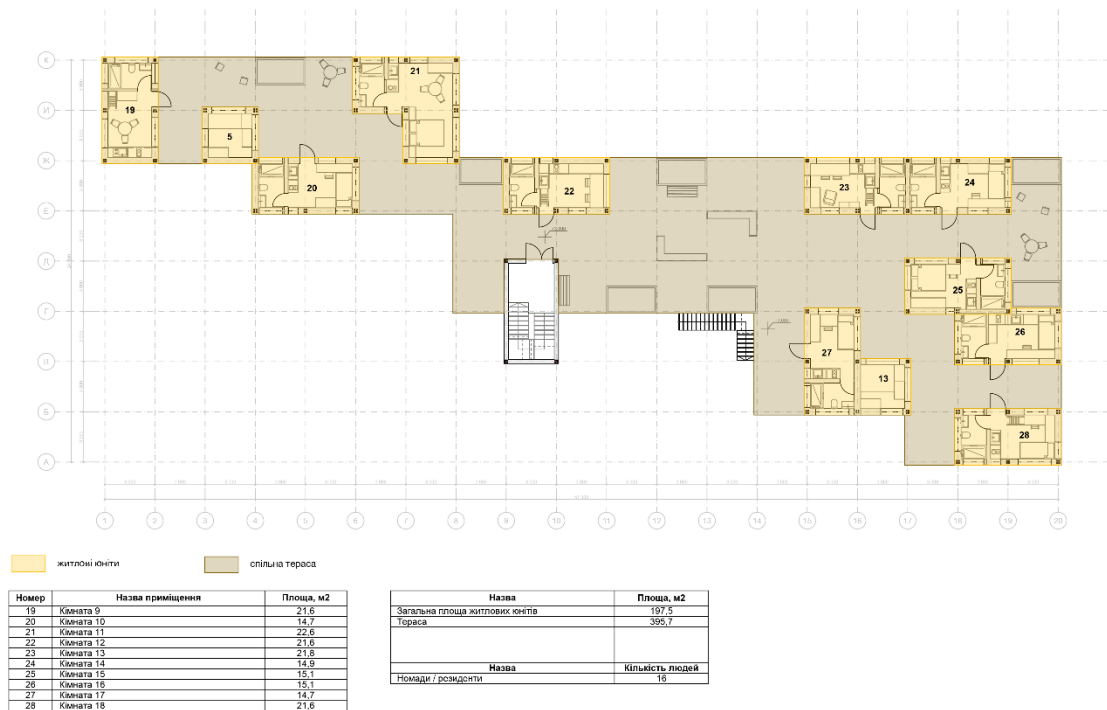

Рисунок 4.7 – План поверху на відмітці +3.600

Типологія тимчасового житла орієнтована на коротко- та середньострокове проживання і включає компактні індивідуальні юніти, які мають різну конфігурацію та типи (рис.4.8). Планувальна структура житлових одиниць передбачає можливість видозміни простору в майбутньому. Осередок розрахований на одночасне проживання 28 осіб.

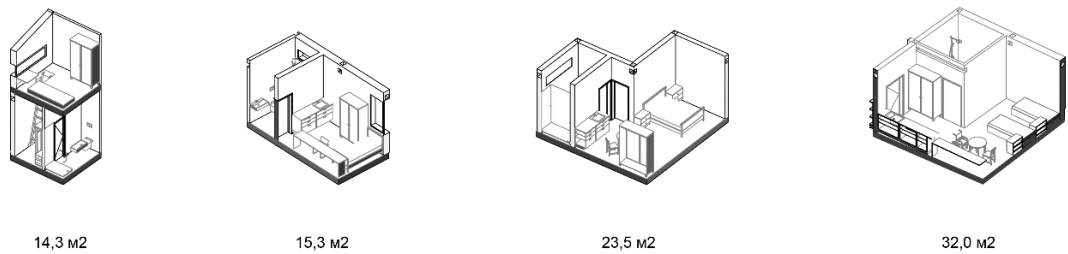

Рисунок 4.8 – Схема конфігурацій та типів житлових юнітів

Архітектурно-художнє рішення базується на поєднанні сучасних матеріалів з реінтерпретацією індустріального контексту ділянки. Фасади

вирішені з використанням металевих панелей, скла та дерев'яних елементів (рис.4.9), що створює контраст і водночас підтримує характер середовища. Використання різних металевих панелей забезпечило візуальне розмежування спільних та житлових просторів.

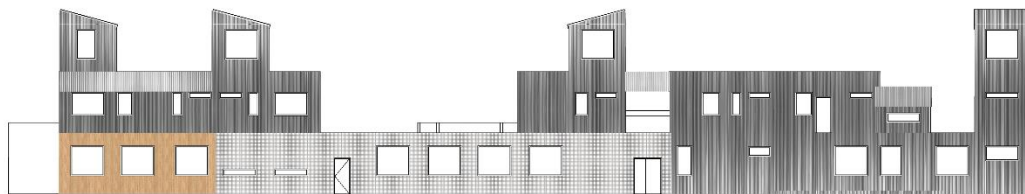

Рисунок 4.9 – Схема фасадних рішень житлового осередку

Таким чином, архітектурні рішення формують гнучке, відкрите та соціально-орієнтоване середовище, що відповідає сучасним сценаріям мобільного способу життя.

5. КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ

Конструктивна система проекту сформована на основі регулярної сітки 3 х 3 м, що відповідає архітектурно-планувальному рішенням та забезпечує гнучкість просторової організації. Несучий каркас складається з вертикальних елементів (колон) та горизонтальних елементів (балок).

У межах житлового осередку застосовано колони перерізом 200 х 200 мм, які розташовано з кроком 3 м (рис.5.1).

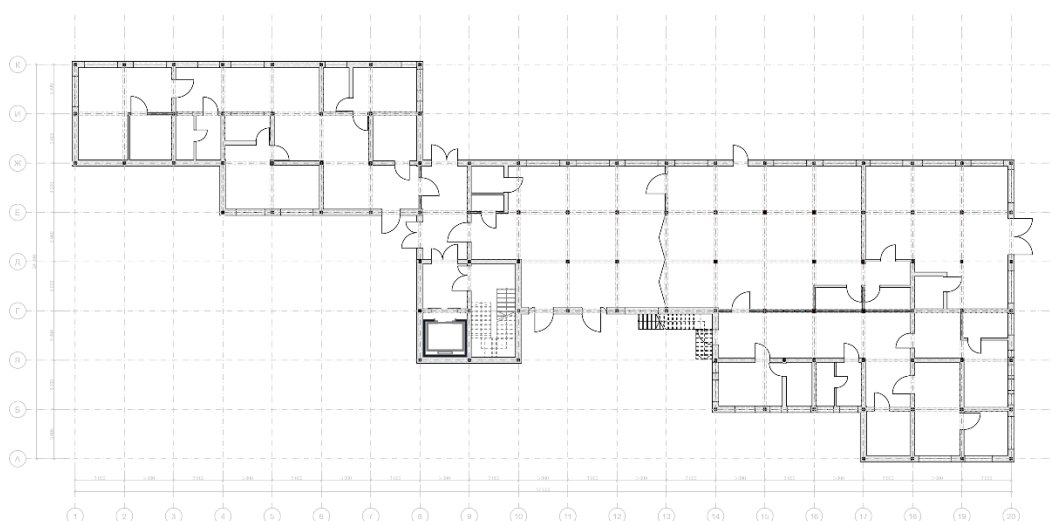

Рисунок 5.1 – Схема системи розташування колон та балок для житлового осередку

Для громадських будівель, де розташовуються майстерні переробки паперу та апсайклінгу, а також друкарня та ательє передбачено колони більшого перерізу 250 х 250 мм та розташовано з кроком 6 м, що обумовлено необхідністю формування відкритіших просторів (рис.5.2). Крок 3 м використовується в атипових місцях. Балки спираються на колони, формуючи просторову жорстку каркасну систему.

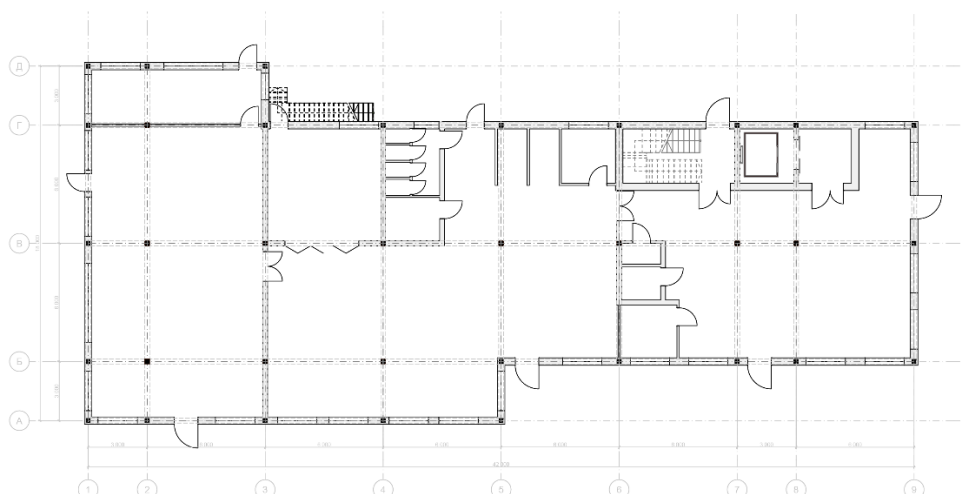

Рисунок 5.2 – Схема системи розташування колон громадських будівель

Будівлі з функціями коворкінгу та реюз-магазину вирішені із застосуванням клеєних дерев'яних ферм з кроком 6 м, що дозволяє перекривати більші прольоти та забезпечує варіативність внутрішнього простору.

Детальніше розглянуто конструкцію житлового осередку. Фундаментом будівлі слугує підземне монолітне залізобетонне укриття, яке приймає навантаження від наземної частини будівлі та забезпечує його рівномірний розподіл.

Зовнішні огорожувальні конструкції виконані у вигляді багатошарової стіни з утеплювачем та вентиляльованим фасадом. Фасадна система передбачає використання металевих панелей, змонтованих на дерев'яних рейках, що кріпиться до каркасу будівлі. Міжповерхове перекриття запроєктоване як багатошарова дерев'яна конструкція з підвищеними тепло- та звукоізоляційними характеристиками.

Покриття будівлі передбачено у двох варіантах: в частинах житлових юнітів другого рівня передбачені односкатні дахи з можливістю розміщення сонячних панелей, в інших частинах – плоский експлуатований дах із можливістю розміщення озеленення.

Прийняті конструктивні рішення забезпечують надійність, просторову жорсткість та стійкість будівлі, а також створюють передумови для її адаптивного використання в майбутньому і відповідають сучасним вимогам енергоефективності.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання роботи було проаналізовано яким чином сучасні процеси мобільності впливають на формування нових житлових потреб користувачів. Також розроблено проект житлового осередку для сучасного номада – користувача, спосіб життя якого передбачає регулярне переміщення між різними просторовими, соціальними та культурними середовищами.

Встановлено, що традиційні осередки житла частково відповідають потребам сучасних мобільних користувачів. Водночас сучасні формати тимчасового проживання часто забезпечують лише базові функції житла. При цьому відсутні умови для інтеграції сучасних номадів в локальний контекст та формування соціальних зв'язків.

У проєкті запропоновано модель Nomadic Habitat – це відкрита, адаптивна система сучасного житлового осередку. В основі концепції – поєднання приватних просторів, спільних зон взаємодії та просторів для локальних практик, що дозволяє забезпечити баланс між автономністю користувача та його включенням у спільноту й середовище.

Важливою для розвитку проєкту є ідея мережі взаємопов'язаних осередків, розташованих у різних контекстах. Тобто, такий підхід дозволяє розглядати житло не як окремий об'єкт, а як систему місць, між якими користувач переміщується, при цьому зберігає доступ до інфраструктури, звичного комфорту та спільноти.

У проєкті також реалізовано містобудівний аналіз обраної ділянки у місті Львові – це дозволило визначити її потенціал для розвитку нового типу житлово-громадського осередку. На даній ділянці поєднуються: транспортна доступність, вигідне розташування, а також можливість ревіталізації занедбаної ділянки колишньої індустріальної забудови.

Проєкт спрямований на забезпечення функції проживання, розвитку умов для обміну досвідом та поступового занурення користувача в локальний контекст. Nomadic Habitat – це сучасна модель житлового осередку,

перспективний напрям розвитку архітектури тимчасового житла. Даний проєкт можливо реалізувати для різних типів середовищ і населених пунктів, в яких формуються нові підходи до організації мобільного способу життя. Проєкт пропонує переосмислити житлові осередки не як стереотипно фіксовані місця для проживання, а як сучасні інфраструктури досвіду, що є частиною руху людини та які допомагають їй взаємодіяти з різними середовищами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bauman Z. Liquid modernity. Cambridge : Polity Press, 2000. 226 p.
2. Lefebvre H. The production of space / trans. from French by D. Nicholson-Smith. Cambridge : Blackwell, 1991. 454 p.
3. Deleuze G., Guattari F. A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia / trans. from French by B. Massumi. Minneapolis : University of Minnesota Press, 1987. 612 p.
4. Дельоз Ж., Гваттари Ф. Анти-Едіп: капіталізм і шизофренія / пер. з фр. О. Шевченко. Київ : КАРМЕ-СІНТО, 1996. 384 с.
5. 2026 state of digital nomads. Nomads.com. URL: <https://nomads.com/digital-nomad-statistics> (date of access: 13.06.2026).
6. MC6 residence. MC6 residence. URL: <https://www.mc6residence.com/> (date of access: 14.06.2026).
7. Lacol, laboqueria taller, Milena Villalba · La Balma Housing Cooperative. Divisare. URL: <https://divisare.com/projects/466935-lacol-laboqueria-taller-milena-villalba-la-balma-housing-cooperative> (date of access: 14.06.2026).
8. Coliving + Community for Remote Workers | Outsite. Coliving + Community for Remote Workers | Outsite. URL: https://www.outsite.co/?utm_source=ig&utm_medium=social&utm_content=link_in_bio&fbclid=PAAdGRleASGuhxleHRuA2FlbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZA8xMjQwMjQ1NzQyODc0MTQAAadgbtX69QLgNdnqkP9ULQ2SJlYyayX9uE13QASS2iEcFFtrGMvqS8ba8p7TGw_aem_P3IzkuaiFzZNCgw9hDCUzA (date of access: 14.06.2026).
9. DeepStateMap. DeepStateMap. URL: <https://deepstatemap.live/#6/49.4383200/32.0526800> (дата звернення: 14.06.2026).
10. Strava's Global Heatmap. Strava. URL: <https://www.strava.com/> (date of access: 14.06.2026).

11. Детальний план території у районі вул. Газової, вул. П. Куліша, вул. М. Балабана, вул. Джерельної. Геопортал міста Львів. URL: <https://mbk.city-adm.lviv.ua/map/genplan#/13:24.032759,49.845564:0.00:0.00?baseLayer=orto10&layers=3251088521166849747,1899826083222521060&info=24.021880929812255,49.84771895438419> (дата звернення: 14.06.2026).
12. Публічна кадастрова карта України. Публічна кадастрова карта України. URL: <https://kadastrova-karta.com/> (дата звернення: 14.06.2026).
13. Вул. Газова, 28 – котельня газового заводу (не існує) | Інтерактивний Львів. Львів Інтерактивний. URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/hazova-28/> (дата звернення: 14.06.2026).
14. ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту. Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3225773063500990463?doc_type=2 (дата звернення: 15.06.2026).
15. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування і забудова територій. Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3260441209981634046 (дата звернення: 15.06.2026).
16. ДБН В.2.2-20:2008. Готелі. Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3199654438578947875?doc_type=2 (дата звернення: 15.06.2026).
17. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3192362160978134152?doc_type=2 (дата звернення: 15.06.2026).